

ת"פ (טבריה) 33226-02-23 - מרואן אבו שהאין נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

ת"פ (טבריה) 33226-02-23 - מרואן אבו שהאין ואח' נ' מדינת ישראל - רשות המיסים/שלום טבריה
ת"פ (טבריה) 33226-02-23

1. מרואן אבו שהאין
נ.ע.מ.ל ברמה בע"מ מדינת ישראל
נגד

מדינת ישראל - רשות המיסים
באמצעות עו"ד יערה שמחון
בית משפט השלום בטבריה
[13.10.2024]

כבוד השופט, סגן הנשיא יריב נבון
החלטה

לפניי טענה מקדמית, בהתאם לסעיף 149(10) לחוק סדר הדין [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982 (להלן: חסד"פ),
במסגרתה מבוקש להורות על ביטול כתב האישום שהוגש נגד המבקש מחמת הגנה מן הצדק, אכיפה בררנית ואי
העברת חומר חקירה, דהיינו אישור שניתן על ידי היועמ"ש להגשת כתב האישום על אף חלוף הזמן הקצוב לחקירה.
נימוקי הבקשה ותגובת המשיבה:

1. נגד המבקש הוגש ביום 10.2.23 כתב אישום המייחס לו 49 עבירות של ניכוי מס תשומות מבלי שיש לגביו מסמך,
זאת בניגוד לסעיף 117 (ב)(5) לחוק מע"מ.

טוען המבקש כי בחומר החקירה שהתקבל מאת המשיבה, מצויה בקשה למתן אישור בדיעבד לקבלת ארכה אשר
נחתמה ביום 30.3.22, על אף שהמועד לסיום החקירה ע"פ הנחיית היועמ"ש מס' 4.1200 (להלן: ההנחיה) היה
ביום 15.1.21. דהיינו, המועד להגשת הבקשה הראשונה להארכה הוגשה בחלוף 14 חודשים מתום המועד הקבוע
בהנחיה. בנוסף נטען כי השימוע השני התקיים ביום 18.10.22, בחלוף 6 חודשי הארכה שאושרו בדיעבד, כאמור.
לשיטת המבקש, התנהלות זו מחייבת ביטול כתב האישום לנוכח פגיעה בהגנת המבקש. המבקש העלה אף טענה
בדבר אכיפה בררנית אך במעמד הדיון שהתקיים ביום 15.9.24, בהמלצת בית המשפט, חזר בו מטענה זו.

2. בתגובתה, ביקשה המשיבה לדחות את הבקשה על הסף בשל שיהוי בהגשתה (הבקשה הוגשה לאחר תחילת
פרשת התביעה) ואף לגופה, מאחר שלא קיימת חריגה מזמני הטיפול מעבר למותר. לטענתה, ההנחיה נועדה לקצר
את משך הטיפול בחקירה אך כל מקרה נבחן לגופו. עסקינן בתיק מורכב שאילץ את המשיבה לבחון במקביל תיק
נוסף בו מס' מעורבים והעיכוב בהגשת כתב האישום נבע ממניעים עניינים ולא מזניחת הטיפול בו.

3. באשר למועדים נטען כי החקירה החלה במע"מ ירושלים במאי 2017 ועם סיומה הועברה ביום 15.7.19 למחלקה המשפטית לבחינת הראיות והוחלט על ביצוע השלמות חקירה. ההשלמות נשלחו ביום 21.1.21 והסתיימו ביום 24.8.21. בהמשך מפרטת המשיבה מועדים נוספים אשר נדרשו לשם ביצוע השלמות נוספות ואישורים אשר ניתנו במעלה הדרך על ידי הגורמים המוסמכים, עד להגשת כתב האישום. לטענתה, המבקש מתעלם בבקשתו משורה של מועדים אשר הפסיקו את מרוץ זמן הטיפול בתיק, לרבות הליכי השימוע והשלמות החקירה שבוצעו בעקבות השימוע. בנוסף, מקום שניתן אישור מטעם הגורם המוסמך לכך לפי ההנחיה, הרי שאין מקום להורות על ביטול כתב האישום. אף את דרישת המבקש לקבל לידי את האישור האמור יש לדחות בהיותו הנחייה פנימית אשר אינו מהווה "חומר חקירה".

שיהיו בהגשת כתב האישום:

4. ב"כ המבקש סבור שעל בית המשפט לעשות שימוש בסמכותו ולבטל את כתב האישום מחמת שיהיו ניכר בהגשתו. שיהיו זה, לשיטתו, משמעו פגיעה באינטרס הציבורי בקיום הליך פלילי ובחקר האמת. נקבע כי כאשר "הפגיעה בהגנתו של הנאשם, בחירותו ובנסיבות חייו האישיות, עקב השיהיו בהגשת כתב האישום, היא ממשית ומוחשית עשויה לעמוד לו "הגנה מן הצדק" (רע"פ 1611/16 מדינת ישראל נ' ורדי, [פורסם בנבו] בפסקה 108 (31.10.2018)).

5. מתגובת המשיבה עולה כי החקירה החלה בשנת 2017. אין חולק כי הגשת כתב אישום כ-6 שנים לאחר פתיחת החקירה מהווה שיהיו ניכר, אך זאת בשים לב למהות העבירות ולמורכבות החקירה. השאלה הנשאלת הינה האם די בכך כדי להורות על צעד דרסטי כביטולו של כתב אישום. אינני סבור כי כך יש לעשות במקרה זה. 6. עסקינן בכתב אישום המייחס לנאשמים (המבקש והחברות) 49 עבירות מס חמורות. מטיעוני ב"כ הצדדים עולה כי עסקינן בפרשייה ענפה ונרחבת למדי, הקשורה קשר זה או אחר למעורבים רבים ולפרשיות משנה נוספות, ולשם כך נדרשו פעולות חקירה רבות על מנת להביא חקירה מורכבת זו לכדי סיום. מסקנת ב"כ המבקש לפיה תיפגע הגנת המבקש אך בשל שיהיו זה הינה מרחיקת לכת בשלב זה, וממילא הוא לא הצביע על טעם ממשי אשר יבסס טענה זו. המבקש לא עמד בנטל להוכיח כי השיהיו בהגשת כתב האישום אכן פגע בהגנתו או הסב פגיעה משמעותית באורחות חייו.

7. על אף השיהיו בהגשת כתב האישום, אינני סבור כי יש בהתנהלות זו כדי לפגוע בתחושת הצדק, ובכל מקרה לאור חשיבות האינטרס הציבורי שבקיום הליך מהותי וממצה בעבירות חמורות מסוג זה, טענת השיהיו ממילא אין בכוחה לגבור על אינטרס ציבורי זה בנסיבות העניין. בהקשר זה ראו דברי בית המשפט העליון ברע"פ 1929/18: "בית משפט זה עמד בעבר על החשיבות שבהטלת עונש מאסר מאחורי סורג ובריח בעבירות מס חמורות ועל כך שאין לתת לחלוף הזמן משקל מכריע באופן הפוטר את המבקש ממאסר מאחורי סורג ובריח". אם כך נקבע בנוגע לסיומו של הליך מסוג זה ולקביעת העונש הראוי, יפים הדברים שבעתיים בנוגע לתחילתו של ההליך ולשלב בירור האשמה. 8. על אף האמור, שיהיו ממושך בהגשת כתב אישום שנגרם בעטייה של התנהלות רשויות התביעה הוא שיקול רלוונטי במלאכת גזירת הדין, ומשקלו ייקבע - בין היתר ומבלי למצות - בשים לב למשך השיהיו, חומרת העבירה וטיבה, ותרומת הנאשם לעיכוב (ראו ע"פ 4434/10 יחזקאל נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (16.3.2011); ע"פ 3821/08 שלומוב נ' מדינת ישראל, פסקה 33 (27.11.2008)).

9. אין חולק על כך שהחלטה אם לסגור תיק פלילי הינה החלטה מנהלית, המצויה בליבת ההחלטות שבסמכות התביעה הכללית לקבל. בעניין זה נפסק פעמים רבות כי הביקורת השיפוטית על החלטת רשויות התביעה תהא, ככלל, ביקורת מצומצמת, ובית המשפט יתערב בשיקול דעתה של התביעה רק במקרים בהם מדובר במשגה מהותי או בעיוות דין היורדים לשורשו של עניין [ראו והשוו: בג"צ 7195/08 אבו רוחמה נ' הפרקליט הצבאי הראשי (פורסם בנבו) (1.7.2009)]. הטעם שניתן לכך הוא ש"בית המשפט אינו מחליף את רשויות החקירה ואכיפת החוק, אינו מסיג את גבולן ואינו פועל כ"תובע על" או כ"יועץ משפטי-על" או כ"שופט חוקר" (עע"מ 7485/19 אוסיד קשקוש נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו) (6.7.2020), פסקה 28. פסק הדין בעניין קשקוש מתווסף לשורה ארוכה של פסקי דין שדנו בסוגיית היקף הביקורת השיפוטית על שיקול דעתן של רשויות התביעה ובצורך לנהוג על דרך הצמצום בכל הנוגע להתערבות בית המשפט בהחלטות שהתקבלו על ידה.
10. בפסק דין נוסף, רע"פ 7052/18 מדינת ישראל נ' רותם, [פורסם בנבו] (5.5.2020) (להלן: עניין רותם), נפסק בדעת רוב כי אין מקום להחיל דוקטרינה שעניינה ביקורת מינהלית בהליכים פליליים, תוך שנקבע כיההליך הפלילי אינו יכול להכיל ביקורת שיפוטית על שיקול דעתו של תובע בהחלטה על מעמד תחשודלדין: "החדרת המשפט המינהלי אל תוככי המשפט הפלילי אינו עוד עירוב תחומין; עסקינן בערבוב אשר יש בו כדי להפוך את היוצרות. חלף בירור אשמתו של נאשם, נדרש לפתע בית המשפט לבירור 'אשמתה' של המדינה, לבקר את דרכי התנהלותה והחלטותיה [...]".
- העברת המוקד מהדיאלוג בדבר אשמתו ואחריותו של נאשם, אל עבר בירור התנהלותה של המדינה - תחטא למהותו של ההליך הפלילי. היא תגרום לכך שהמסר החברתי הרצוי לא יועבר - לא לנאשם, גם לא לחברה. הנאשם יעבור מעמדת 'הגנה' לעמדת 'התקפה'; מאמציו ירוכזו בהוכחת אשמתה של המדינה, ואילו ההכרה בחטא והחזרה למוטב - יקופחו. אין חולק על החשיבות הרבה שבניהול הליך הוגן, בשמירה והקפדה על זכויות חשודים ונאשמים. ברם, הליך הוגן לחוד, והיפוך סדרי הדין בפלילים לחוד. ההליך הפלילי יכול לסבול מאשימה אחת בלבד" (פסקה 52).
- בפסק הדין בעניין רותם אף הובע החשש שמא יהפוך בית המשפט הפלילי למעין "בג"ץ קטן", באופן שיביא להעלאת שורת טענות מן הגורן ומן היקב, באופן שיביא לסרבול ההליך הפלילי (שם, פסקה 55).
11. סדרי הדין נועדו לשרת את מטרות ההליך הפלילי ובהן גילוי האמת. לו היה ב"כ המבקש מעלה טענה משמעותית לגוף העניין, היינו טענה הנוגעת לתיק גופו, לפיה בנסיבות הקונקרטיים של כתב אישום זה, אם היה מקוים הליך של שימוע טרם הגשת האישום - מסתמא לא היתה המאשימה מגישה את האישום, היה מקום לתת משקל יתר לטענה. ואולם, הטענה נגעה אך ורק לפן הפורמאלי של שיהיו ואי העברת האישור לעיונו, ולא הועלה בפני כל טיעון מהותי לעצם העניין.
12. יש, אפוא, לדחות את הבקשה ככל שהיא נוגעת בסעד המבוקש להצהיר על כתב האישום כבטל.
13. באשר לטענה הנוספת שהעלה ב"כ המבקש לפיה במסגרת חומרי החקירה אומנם נמצאת הבקשה לקבלת האישור להארכה, אך האישור שניתן לא נמסר לעיונו. על אף שהבקשה כפי שהוגשה אינה מוגדרת כדרישה לעיון בחומרי חקירה מכוחו של סעיף 74 לחסד"פ, כנהוג וכמקובל, החלטתי, לפני משורת הדין להתייחס בתמצית אף לטענה זו.
14. בין הצדדים לא עמדה מחלוקת בשאלת קיומן של הנחיות שמחייבות מתן אישורים לאורכה או להגשת כתב אישום בשיהוי, דהיינו מעבר למועדים שנקבעו בהנחיה. הנחיה זו אף הוגשה לעיוני על ידי ב"כ המבקש. על כן, לא נדרש דיון באשר לקיומה של חובה זו במקרה דנן, מה גם שבא-כוח המשיבה ציינה בדבריה כי אישורים אלו אכן ניתנו כמתחייב והעבירה להגנה פרטים בעניינם. המחלוקת עומדת אפוא על השאלה אם יש להעביר את האישורים עצמם לעיון ההגנה.

15. בשים לב לכך שהאישור שבו עיינתי ניתן בגדרי העבודה השוטפת, במסגרת התכתבות פנימית, ולא כאישור פורמלי, לא סברתי כי יש להורות במקרה דנן על העברתו לעיון ב"כ המבקש. בשל תקלה, כטענת המשיבה, הועברה הבקשה עצמה לעיון ב"כ המבקש כחלק מחומר החקירה שצולם עבורו. על אף האמור, אין מקום להעביר אף את האישור עצמו, אשר הינו חלק מההתכתבויות הפנימיות בין רשויות התביעה השונות, וחזקה כי זו מתנהלת כשורה ומקבלת את כלל האישורים הדרושים להגשת כתב אישום על פי החוק וההנחיה המחייבת אותה. במקרה דנן, מן המסמכים שהוגשו על ידי ב"כ הצדדים עולה כי ב"כ המבקש קיבל לעיונו את כלל הפרטים הנחוצים בהקשר זה, לרבות שם הגורם המאשר ותפקידו, וכן את מועד מתן האישורים, שעה שדי באלו כדי לאפשר לו את הבחינה המתבקשת אם החקירה והגשת כתב האישום נעשו על פי ההנחיות, אם לאו. בנוסף, לא מצאתי באישור האמור דבר היכול לסייע בהגנת הנאשם. בנסיבות אלו, אין גם מקום להורות על העברת אותם אישורים. סוף דבר, הבקשה על מכלול חלקיה נדחית. ניתנה היום, י"א תשרי תשפ"ה, 13 אוקטובר 2024, בהעדר הצדדים.